

APSTIPRINU

Balvu Centrālās bibliotēkas direktore

_____R. Cibule

2023.g. 2. februārī, Balvos

Balvu Centrālās bibliotēkas Krājuma komplektēšanas koncepcija

Balvu Centrālās bibliotēkas (BCB) misija ir padarīt savus un globālos informācijas resursus pieejamus un noderīgus iedzīvotājiem, rosināt interesi par literatūru, lasīšanu, kā arī saglabāt vietējas nozīmes kultūras mantojuma krājumu nākamajām paaudzēm. Veidot un uzturēt mūsdienu prasībām atbilstošus bibliotēku informācijas krājumus, pievēršot uzmanību mainīgajām lietotāju vajadzībām. Krājuma komplektēšana ir katras bibliotēkas pamatpakalpojums, un no tā ir atkarīgi pārējie bibliotēkas pakalpojumi.

Veidojot savu krājumu, bibliotēka vadās no LR MK izstrādātajiem Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumiem Nr.317. un BCB izstrādātās Krājuma komplektēšanas koncepcijas. Krājuma komplektēšanas koncepcija norāda krājuma veidošanas stratēģiju, pamato iespieddarbu iegādes un saglabāšanas nepieciešamību, norakstīšanas iemeslus. Komplektēšanas koncepcija nosaka katra lietotāja nodrošināšanu ar informāciju un finanšu resursu lietderīgu izlietojumu, liek izvērtēt esošo krājumu, pārskatīt krājuma veidošanas prioritātes.

Krājuma komplektēšanas pamatprincipi:

- Piekļuve informācijai drukātā un elektroniskā formātā;
- Atbalsts formālajai un mūžizglītībai;
- Piekļuve valsts un pašvaldības dokumentiem;
- Iespēja atpūsties, lietderīgi pavadīt brīvo laiku.

Krājuma veidošanas un attīstības galvenie kritēriji:

- Atbilstība publiskās bibliotēkas krājuma universālajam saturam;
- Kultūras mantojuma saglabāšana, komplektējot bibliotēkas krājumu ar latviešu oriģinālliteratūru, ārzemju autoru labākajiem un populārākajiem darbiem;
- Krājuma aktualitāte, to regulāri attīrot no saturā novecojušiem un maz izmantotiem iespieddarbiem u.c. dokumentiem un papildinot krājumu ar aktuāliem, lietotāju pieprasītiem izdevumiem;

- Krājuma izmantošanas intensitāte;
- Bibliotēkas lietotāju interešu izpēte un analīze;
- Efektīvas dokumentu piegādes sistēmas un informācijas vajadzību nodrošināšana, izmantojot SBA.

Krājuma veidošanas vispārīgi principi:

- Bibliotēkas krājumam jāatbilst vietējās sabiedrības interesēm un vajadzībām;
- Iegādājoties dokumentus, nav pieļaujama politiska, konfesionāla, komerciāla vai cita ietekmēšana;
- Informācijas resursiem jāatspoguļo dažādi viedokļi;
- Informācijas resursiem jānodrošina pieeja dažādos formātos.

Krājumā nekomplektē:

- Literatūru par vardarbību, pornogrāfiju, melno maģiju, rasistisku un naidu kurinošu literatūru;
- Īslaicīgas nozīmes literatūru (bukletus, reklāmas aicinājumus, partiju programmas u.tml.);
- Materiālus, kuri satur vienpusēju viedokli;
- Pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas;
- Kartogrāfiskus izdevumus, attēlizdevumus un rokrakstus, izņemot novadpētniecību.

Balvu Centrālā bibliotēka komplektē visu nozaru literatūru. Bibliotēka veido novadpētniecības dokumentu krājumu, kurā tiek komplektēti materiāli par Balviem, Balvu reģionu un Latgali. Bibliotēkas bērnu literatūras abonements veido kvalitatīvu animācijas filmu un izglītojošu galda spēļu krājumu.

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- Literatūra bērniem un jauniešiem;
- Oriģinālliteratūra;
- Uzziņu resursi (vārdnīcas, enciklopēdijas, ceļveži, datubāzes);
- Literatūra mācību un studiju atbalstam.

Literatūras atlases kritēriji:

- Atbilstība Balvu Centrālās bibliotēkas profilam;

- Atbilstība lietotāju vajadzībām un interesēm;
- Reģionālais un valodas aspekts;
- Izdevuma kvalitāte;
- Pieprasījums;
- Cena.

Valodu aptvērums:

Krājums tiek komplektēts pamatā latviešu valodā un vienā eksemplārā. Krievu valodā komplektē daiļliteratūru, pieprasītus preses izdevumus, atsevišķus nozaru un uzziņu izdevumus: vārdnīcas, valodu mācību līdzekļus, ievērojamu cilvēku biogrāfijas un vēsturiskus izdevumus. Angļu valodā komplektē daiļliteratūru jauniešiem. Bibliotēkas krājums tiek papildināts ar izdevumiem arī citās svešvalodās. Latviešu valodā tiek komplektēts apmēram 80 % krājuma, pārējie 20 % krājuma – svešvalodās.

Krājuma komplektēšanas avoti:

- Pirkumi;
- Abonēšana;
- Dāvinājumi;
- Nozaudēto izdevumu aizvietošana;
- Dalība projektos.

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- Izdošanas gadi – pēdējie 3 gadi, ja izdevums nav krājumā;
- Aktualitāte – paaugstināta pieprasījuma literatūra;
- Valoda – latviešu, latgaliešu, svešvalodās;
- Izdevuma nolietojuma pakāpe – nelietotas vai mazlietotas (labs vai izcils stāvoklis);
- Dāvinājums pilnībā pāriet bibliotēkas īpašumā, un bibliotēkai ir tiesības ar to brīvi rīkoties: bez saskaņošanas ar dāvinātāju saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām bibliotēkām, institūcijām vai piedāvāt apmeklētājiem;
- Bibliotēkai ir tiesības noraidīt dāvinājumus, ja to apstrāde ir pārāk darbietilpīga vai tie neatbilst literatūras atlases kritērijiem.

Seriālizdevumu glabāšana:

- Bibliotēku nozares, vēsturiski nozīmīgie un novadpētnieciskie izdevumi – bez laika ierobežojuma;
- Vērtīgākie nozaru, mākslas, dizaina, kultūras un literatūras izdevumi – pēc vajadzības;
- Pārējie žurnāli – 5 gadi;
- Reģionālie laikraksti – bez laika ierobežojuma;
- Pārējie laikraksti – 3 gadi.

Krājuma rekonplektēšanas (norakstīšanas) iemesli:

- Nolietoti izdevumi;
- Novecojuši pēc satura;
- Liekie dubleti, stereotipie dubleti;
- Profilam neatbilstoši izdevumi;
- Mazizmantoti;
- Izdevumi bojāti dažādu iemeslu dēļ;
- Nozaudēti izdevumi;
- Dokumenti nav atgūstami lietotāju vainas dēļ;
- Nodoti citām bibliotēkām;
- Izdevumi iekļauti apmaiņas krājumā.

Paredzamais Balvu Centrālās bibliotēkas krājuma satura raksturojums
(pēc IFLA/UNESCO ieteiktiem fondu dziļuma indikatoriem: Conspectus metodes)

0 - nekomplektē vispār

1 – minimāls informācijas līmenis (*fonds nodrošina nelielu informāciju par nozari vai tēmu: ierobežots vispārīgo materiālu krājums, padziļinātie uzzīņu izdevumi, speciālie periodiskie izdevumi un elektroniskie izdevumi netiek komplektēti*)

2 – pamatinformācijas līmenis (*fonds iepazīstina ar noteikto nozari vai tēmu, parāda informācijas daudzveidību, kas pieejama citur, tiek nodrošinātas lietotāju informacionālās vajadzības atbilstoši koledžu apmācības līmenim*)

3 – studiju līmenis (*fonds sniedz informāciju par noteikto nozari vai tēmu sistemātiskā veidā, tomēr zemākā līmenī, kā nepieciešams zinātniskai pētniecībai, nodrošinot lietotājus koledžas vai bakalaura vispārīgās informācijas vajadzībām, plašs vispārīgo monogrāfiju un uzzīņu dokumentu krājums, ar atlasīti veidots speciālo dokumentu krājums*)

Valodu kodī

P – dominē valsts pamatvaloda, maz vai nemaz dokumentu citās valodās

S – papildus pamatvalodai ar atlasīti komplektē dokumentus arī citās valodās

W – dokumenti daudzās valodās

Nozaru literatūras komplektēšana:

Nozare	Pieaugušo literatūra		Literatūra bērniem	
	Informācijas līmenis	Valodas līmenis	Informācijas līmenis	Valodas līmenis
0 = Datorzinātne, enciklopēdijas, vārdnīcas	3	S	2	P
1 = Filozofija, psiholoģija	3	S	1	P
2 = Reliģija, teoloģija	2	S	1	P
30 = Sabiedriskās zinātnes	3	S	1	P
37 = Izglītība	3	S	2	P
39 = Etnoloģija, etnogrāfija, folklorā	3	S	2	P
5 = Matemātika, dabaszinātnes	2	S	2	P
61 = Medicīnas zinātnes	3	S	1	P
62 = Inženiertehniskās zinātnes	2	S	0	0
63 = Lauksaimniecība, mežsaimniecība	2	S	0	0
64 = Mājturība, mājsaimniecība	3	S	2	P
65 = Uzņēmējdarbība, ražošanas organizēšana	3	S	0	0
66/68 = Dažādas rūpniecības nozares	2	S	0	0
69 = Celtniecība, būvniecība	2	S	0	0
7 = Māksla, mākslas vēsture	3	S	2	P
71/72 = Pilsēt būvniecība, arhitektūra	2	S	1	P
73/74 = Tēlniecība, zīmēšana, dizains, lietīšķā māksla	2	S	2	P
75/76 = Glezniecība, grafika	2	S	1	P
77 = Fotogrāfija, kinematogrāfija	2	S	1	P

78 = Mūzika	2	S	2	P
792/794 = Skatuves māksla, svētki, brīvā laika pavadīšana	2	S	2	P
796 = Sports	2	S	2	P
81 = Valodniecība	3	W	2	P
82 = Literatūrzinātne	3	S	2	P
91 = Ģeogrāfija	3	S	2	P
93/94 = Vēsture	3	S	2	P